

Közösség az energiaközösségben

Széles tagságon alapuló
demokratikus döntéshozás
és működés

Szerzők: Gelencsér Dávid, Szöllőssy Anita

2026. május

Vezetői összefoglaló

- Az energiaválság tapasztalatai rámutattak arra, hogy a villamos energia korántsem magától értetődően olcsó, felhasználása pedig tudatosabb hozzáállást igényel. **Az energiaközösségek a termelést és a fogyasztást helyi szinten kapcsolják össze, miközben a döntéshozatalt a tagság kezébe helyezik.** Ez csökkentheti a hálózati kiszolgáltatottságot és az energiaköltségeket, valamint erősítheti a helyi gazdaságot és közösségeket.
- Működésük alapja a **demokratikus döntéshozatal** és a közös érdekeken alapuló együttműködés. A választott jogi konstrukción és üzleti modellen túl a siker kulcsa elsősorban a tagok közötti bizalom, valamint az aktív részvétel.
- A jelenlegi szabályozási keretek között az energiaközösségek több szervezeti forma közül választhatnak. Az **egyesületi forma** rugalmas működést és alacsony belépési küszöböt biztosít, ezért elsősorban induló vagy útkeresési fázisban lévő kezdeményezések számára kedvező. A **nonprofit kft.** stabilabb, intézményesebb működést tesz lehetővé, különösen önkormányzati szerepvállalás esetén. A **szövetkezetek és energiaszövetkezetek** a demokratikus működést gazdasági tevékenységgel ötvözik, így nagyobb léptékű projektek számára is megfelelő keretet adhatnak.
- Az energiaközösségek tagjai lehetnek lakossági szereplők, önkormányzatok, civil szervezetek vagy kis- és középvállalkozások. A **vegyes összetétel** sok esetben előnyt jelenthet, mivel az eltérő energiafogyasztási minták jól összehangolhatók, növelve az energiafelhasználás hatékonyságát.
- Az **önkormányzatok kiemelt szerepet játszhatnak** az energiaközösségek elterjedésében közösség szervező, koordináló, szemléletformáló és támogató szerepük révén. Helyi beágyazottságuk lehetőséget teremt arra, hogy hosszú távon is stabil alapot biztosítsanak a közösségi energetikai kezdeményezések számára.

Mit adhat egy energiaközösség a közösségnek?

Az elmúlt években az energiához való viszonyunk és az arról alkotott képünk jelentősen átalakult. **Az energiaválság rávilágított arra, hogy a villamos energia korántsem magától értetődően olcsó, és felhasználása tudatosabb hozzáállást igényel.** A növekvő kiszámíthatatlanságban a helyi kezdeményezések olyan szereplőkké válhatnak, amelyek az energiaügyek saját kézbe vételével képesek lehetnek növelni autonómiájukat, így kedvezőbb feltételeket, valamint nagyobb mértékű beleszólást biztosítva a közösség tagjai számára.

Az energiaár-emelkedés elsősorban az önkormányzatokat, valamint a kis- és középvállalkozásokat érintette, akik a rezsicsökkentés részleges kivezetéséig bizonyos fokig részesültek az állami támogatásból. Ők egyik pillanatról a másikra szembesültek azzal, hogy működésük fenntartása már csak sokkal magasabb energiaköltségekkel lehetséges. A HMKE-tulajdonosok számára pedig a bruttó elszámolás bevezetése jelentett olyan mértékű változást, amely arra ösztönöz, hogy a termelt energia egyre inkább helyben kerüljön felhasználásra.

Az energiaközösségek a termelést és fogyasztást helyi szinten kapcsolják össze, és a döntéshozatalt a tagság kezébe helyezik. Ez csökkentheti a hálózati kiszolgáltatottságot, növelheti az ellátás stabilitását és az energiaautonómiát, ami hozzájárulhat a helyi gazdaság és közösségek erősödéséhez.

Az energiaközösségek összetétele sokféle lehet egészen az önkormányzati fókuszról a teljesen vegyes tagságig (önkormányzat, KKV-k, lakosság). **A működés alapfeltétele azonban az, hogy a résztvevők a döntéshozatal során partnerként tekintsenek egymásra, és az együttműködés közös érdekeken alapuljon.**

Hogyan hozhat döntést egy energiaközösség?

Az energiaközösség (és bármely más közösségi energia kezdeményezés) által végezhető tevékenységek egyike sem számít újdonságnak a villamosenergia-piacon, de az ezekről történő belső döntéshozatal és a működési forma merőben innovatív.

Az energiaközösségek számos jogi forma és modell közül választhatnak, a közösségi energia kezdeményezések pedig még ennél is szélesebb spektrumon helyezkedhetnek el. A hatékony és stabil működést azonban csak kisebb részben határozzák meg a jogszabályokban megfogalmazott keretek és papírra vetett tervek, nagyobb részben a résztvevők szoros együttműködése és lelkesedése, így a biztos közösségi láb kialakítása ki kell, hogy egészítse, sőt, még inkább meg kell, hogy előzze a szakmai/üzleti modell előkészítését.

Egy közösségi energia kezdeményezés akkor működik jól, ha az energetikai tevékenység ténylegesen közösségi alapokon nyugszik. **Valódi változásokhoz valódi közösségek kellenek.** Azonban egy energiaközösség létrehozásához és működtetéséhez nem szükségszerű például az, hogy tagjai személyesen is ismerjék egymást. Számunkra a feltétel az, hogy értékközösséget valljanak, ami mentén demokratikusan, igazságosan, közösen hozzanak döntéseket az őket érintő ügyekről.

A közösségi döntéshozatal többféle módon történhet. **Optimális esetben minden tag egy szavazattal rendelkezik, azonban kezdeményezéstől függően tulajdonarányos szavazás is elképzelhető, amennyiben a tagok közül senkinek sincs túl nagy többsége, és ezáltal nem képes leuralni a döntéshozatali folyamatot.** A cél az aktív kooperáció, és hogy a tagok közti vitás kérdések konstruktívan megbeszélésre kerüljenek.

A kölcsönös együttműködésen alapuló kezdeményezésekhez fontos **a közösségen belüli bizalom kiépítése**. Egy létező, jól működő közösség megfelelő alapot adhat arra, hogy egy komolyabb energetikai projektbe vágjunk. Ennek megtervezése, megvalósítása és működtetése bonyolult feladat, sok időt és erőfeszítést igényel. Egy újonnan formálódó közösségnek így érdemes lehet eleinte kisebb léptékben, informálisabban kezdeni.

Továbbá feltétlenül szem előtt kell tartanunk, hogy Magyarországon az alulról szerveződő energiaközösségek még leginkább az útkeresés fázisában vannak, nincs egy bevált recept arra, hogyan is vigyük végig a folyamatot, így mindenképpen egyedi modellekben kell gondolkodnunk. **Ehhez pedig az első lépés az, hogy ismerjük meg a körülöttünk lévő lehetőségeket, szomszédokat, helyi kisvállalkozásokat, önkormányzati intézményeket.** Kezdjük a folyamatot beszélgetéssel és a rendelkezésre álló erőforrásaink feltérképezésével, fókuszáltnan a potenciális energiaközösségi tagság aktuális energiafogyasztásának és -termelésének felmérésével, esetleges energiahatékonysággal kapcsolatos hiányosságok azonosításával.

Fontos, hogy mielőtt nagy fába vágnánk a fejszénket, és hosszú távon hivatalosan, illetve anyagilag is elköteleződnenk egy nagyszabású projekt mellett, lehet, hogy érdekesebb közösségépítő programokat szervezni, ahol bár alacsony szinten, de mindenkinek megvan a saját felelősségi köre, és a legvégén az egész közösség részesül a pozitív hatásokból (pl. közös főzés vagy udvarzöldítés). Ezt követően bele lehet vágni közös tulajdonú projektekbe (pl. közösségi kert létrehozása). Ha ezek után úgy érezzük, hogy képesek lennénk az energia területére lépni, már biztosabb alapokkal és nagyobb önbizalommal kezddhetünk neki a folyamatnak.

Milyen jogi formában működhet egy energiaközösség?

Az energiaközösségek a mai törvényi keretek szerint négy jogi forma közül választhatnak.

Az egyik legegyszerűbb és leginkább közösségi jellegű forma az **egyesület**. Alapításához legalább tíz alapító jogi személy szükséges. A tagság nyílt, a csatlakozás önkéntes. A döntéshozatal demokratikusan történik, tehát minden tag egy szavazattal rendelkezik. Alapításához nincs szükség induló alaptőkére, így a tagok vagyoni hozzájárulására sem, azonban a bevételeket minden esetben vissza kell forgatni a szervezet céljaira. Egy HMKE esetén például az eladott energiából keletkező összeget érdemes lehet egy energiahatékonysági alapba csatornázni, amelyből a későbbi fejlesztéseket lehet finanszírozni.

Az egyesületi forma olyan kezdeményezéseknek lehet igazán kedvező, amelyek még fejlődési, útkeresési szakaszban vannak, és fontos számukra a rugalmas működés, valamint az alacsonyabb belépési küszöb. Az egyesületi keretek lehetőséget adnak arra, hogy a közösség fokozatosan épüljön fel, a tagok pedig a saját igényeikhez és lehetőségeikhez igazodva kapcsolódjanak be a közös munkába, akár változó intenzitással is.

Egy **nonprofit kft.** már rugalmasabb gazdasági működést tesz lehetővé. Ez esetben természetes és jogi személyek egyaránt részt vehetnek benne. A szavazati jog azonban tulajdoni arányhoz igazodik, így azok a tagok, akik nagyobb mértékben fektettek be (nem feltétlen csak anyagilag, hanem akár természetbeni hozzájárulással), nagyobb befolyással is bírhatnak. Egy nkft. alapításához legalább 3 millió forint kezdőtőke szükséges. Nevéből adódóan ez a modell sem alkalmas profittermelésre.

Ez a modell önkormányzati részvétellel működő kezdeményezések számára lehet előnyös, ugyanakkor jogszabályi feltételek is érvényesek rá: az önkormányzati részvétel csak akkor lehetséges, ha az állami és önkormányzati

tulajdon együttesen többséget képvisel. A kötelező indulótőke nagyobb fokú elköteleződést jelent, ezért akkor érdemes emellett dönteni, ha a hosszabb távú stabilitás és intézményes működés fontosabb szempont, mint a teljesen egyenlő súlyú, demokratikus döntéshozatal.

A **szövetkezetek** képviselik talán az egyik legdemokratikusabb, és egyben gazdaságilag nyereséges tevékenységet folytató jogi formát. Tagjai lehetnek természetes és nem természetes jogi személyek is, ugyanakkor utóbbiak aránya nem haladhatja meg a teljes tagság egyharmadát. A tagság nyílt és önkéntes, valamint a döntéshozatal itt is demokratikusan folyik: mindenki egy szavazattal rendelkezik. A vagyoni hozzájárulás kötelező, viszont nincs előírt minimális indulótőke.

Mivel a nyereség a tagok között is felosztható, így a szövetkezeti forma közvetlen gazdasági ösztönzőt is teremt, de a vagyoni hozzájárulás miatt az elköteleződés foka is magasabb, mint pl. egy egyesület esetén. Ugyanakkor az nKft.-hez képest egyenlőbb döntéshozatali struktúrával rendelkezik, a részvételiség egy magasabb fokát biztosítva.

Ennek egyik speciális esete az **energiaszövetkezet**, amely kizárólag energetikai tevékenységet végezhet. Itt azonban nem érvényes a természetes és jogi személyek arányára vonatkozó korlátozás, így rugalmasabban vonhatók be önkormányzatok vagy vállalkozások. Megjelenhetnek ún. befektető tagok is, akik ugyan pénzügyi hozzájárulást biztosítanak, de nem vehetnek részt a szervezet operatív működésében, és igazgatósági tagok sem lehetnek, valamint részesedésük nem haladhatja meg a jegyzett tőke 50%-át.

Egy energiaszövetkezet különösen alkalmas lehet nagyobb léptékű, akár termelői kapacitások – például erőművi projektek – megvalósítására is. A vegyes tagsági struktúra és a tőkebevonás lehetősége révén ez a modell egy „érettebb”, gazdaságilag aktívabb működési szintet képvisel, miközben megőrzi a szövetkezeti működés részvételi és közösségi érdekeken alapuló jellegét.

Ahogy az a leírtakból is látszik, nincs minden helyzetre egyformán ideális jogi forma. A kezdeményezés tevékenységének, céljainak és anyagi lehetőségeinek megfelelően érdemes meghozni a döntést, és elhatározni magunkat egy működési modell mellett. Fontos, hogy olyat válasszunk, amely valóban a legjobban illik a profilunkhoz, és ezt követően ténylegesen a kereteinek megfelelően is fogunk tudni működni.

Kik lehetnek az energiaközösségek tagjai és kezdeményezői?

De hogyan is néz ki mindez a gyakorlatban abból a szempontból, hogy milyen összetételű közösség állhat egy energiaközösség mögött? Eddigi tapasztalataink azt mutatják, hogy többféle irányból is érkehetnek a kezdeményezők. Sok esetben valamilyen formális, már **korábban is létező civil szervezet, vagy szervezetek összefogásaként indul el** egy energiaközösség, persze fontos hangsúlyozni, hogy ehhez később akár más szereplők is csatlakozhatnak. Ilyen például a [Kazán Energiaközösség](#), ahol a közösségi házban tevékenykedő szervezetek együtt vágtak bele abba, hogy a régi ipari épület energiahatékonyságának fejlesztését megcélözva energiaközösségeként működjenek, és hosszútávon fenntarthatóvá tegyék az épületet.

Hasonló formában működik a Jurányi ház energiaközössége, ahol a [Közösségi Energia Szolgáltatóval](#) együttműködésben indítottak energiaközösséget. A tetőre napelemeket telepítettek, és azon dolgoznak, hogy a bérlő civil- és művészettel foglalkozó szervezetek számára továbbra is elérhető áron biztosíthassák az energiát. Egy friss kezdeményezés pedig a [Kortárs Építészeti Központ](#) által indított energiaközösség a [Bartók Negyedben](#), ahol a helyi lakosok, irodák, kávézók és kulturális terek összekötése a cél. Ide tartozik az a két civil kezdeményezés is Tokodról és Szandáról, amelyek a 2025-ös [European](#)

[Energy Communities Facility](#) pályázaton támogatásban részesülhettek, és jelenleg energiaközösségük üzleti tervének kidolgozásán munkálkodnak.

Az eddigi mintákat figyelembe véve azt mondhatjuk, hogy a másik leggyakrabban kezdeményezőként megjelenő szereplő **egy innovatívan gondolkodó helyi önkormányzat, vagy esetleg önkormányzatok szövetsége.**

Jó példa erre az [Erzsébetvárosi Energiaközösség](#), ahol a kerületi önkormányzat jelenleg is azon dolgozik, hogy energiamegosztást megvalósító energiaközösségbe szervezzen össze három helyszínt: egy 100%-ban önkormányzati tulajdonú társasházat, a helyi piacot és az önkormányzati hivatal épületét.

Másik jópélda a Tiszamente Energiaközösség, ahol Újszentmargita település kezdeményezésére helyi kistelepülések önkormányzatai szerveződtek energiaközösségbe, többek között a közös egészségügyi szolgáltató épület apropóján, ahol feltétlenül szükségszerű volt az energiafogyasztás rendezése, különösen az energiaválság után. Hasonlóan ehhez a példához, éppen kialakulóban van a DVCS Energiaközösség, ahol a Duna-völgyi-főcsatorna menti települések önkormányzatai egy EUCF pályázat keretében nemcsak az energiahatékonyság fejlesztésére és fenntartható üzemeltetésre törekuszenek, hanem energiaközösséget is szeretnének közösen életre hívni.

Nem feledkezhetünk meg természetesen a **lakossági indíttatású kooperációkról** sem, hiszen ebből az irányból is egyre nagyobb az érdeklődés. Különösen most, hogy a társasházi energiaközösség szabályozásának fejlődésével egyre inkább reális lehetőségként tekinthetünk erre a formára is. Illetve, egy nagyon fontos kérdés, amivel a közeljövőben feltétlenül foglalkozni kell, hogy az éves szaldó elszámolásból kieső lakossági HMKE tulajdonosok hogyan tudnak összeszerveződni egymással, illetve más szereplőkkel.

Fontos szem előtt tartani, hogy függetlenül attól, ki kezdeményezte az energiaközösséget, mindig lehetőséget kell hagyni arra, hogy más típusú szereplők is csatlakozhassanak ahhoz. Például, ha egy önkormányzati társulás

kezdí az együttműködést, fontos, hogy ne zárja ki hosszútávon a lakossági partnereket, kisvállalkozásokat, akkor se, ha jelenleg még nincsenek meg a kialakult kapcsolatok. A vegyes közösség lehet a leginkább életképes, ha az energiamegosztásra gondolunk, hiszen a különböző profilú szereplők energiafogyasztási mintája is jellemzően eltérő, így jó kombinációk állíthatóak össze (például egy önkormányzati üzemeltetésű uszoda, mint nagyobb fogyasztó könnyen beilleszthető egy sok napelemmel rendelkező, ám napközben kisebb mértékben fogyasztó lakossági közösségbe). Az önkormányzattal már csak azért is érdemes együtt gondolkodni, mert az energiahatékonyság területén is támogathatja a lakóközösséget, akár egy társasházi pályázaton, akár egy önkormányzati üzemeltetésű energetikai tanácsadó irodán keresztül.

Mi lehet az önkormányzat szerepe az együttműködésekben?

Mi úgy látjuk, hogy az energiaközösségek szempontjából jelenleg különösen fontos szereplők az önkormányzatok, különösen azok, akik inkluzív módon gondolkodnak és üzemeltetik a településeiket. **Mint helyi igazgatási szervek, az önkormányzatok alkalmasak arra, hogy valóban a helyi közösség érdekeit képviseljék átfogóan**, minden társadalmi osztályra kiterjedően. Ehhez feltétlenül szükség van erős társadalmi részvételre, a lakossággal való mélyebb kooperációra. Az ilyen típusú együttműködés már Magyarországon is előfordul, bár ez egyelőre inkább néhány eseti projektet jelent, az semmiképpen sem mondható el, hogy az önkormányzatok átfogóan elmozdultak egy részvételibb működés irányába. Azonban azt is érdemes megemlíteni, hogy vannak hagyományos, bár informálisabb formák, amit nagyon sok önkormányzat, különösen a kisebb települések, ma is alkalmaznak, hogy megismerjék az aktuális híreket és véleményeket.

Tapasztalataink szerint az önkormányzati és lakossági együttműködés mélysége szerint elég változatos lehet. Mi **kezdő lépésekként** tekintünk azokra a folyamatokra, amelyek mögött a szándék már megjelenik, de még **inkább egyirányú kommunikáció vagy informálódás** valósul meg. A következő lépés, amikor már formálisan is megvalósulnak **alapszintű részvételi technikák**. Itt már megjelenik a **kétirányú kommunikáció** és a **hosszabbtávú együttműködések** megalapozása. A következő lépés pedig az **erős részvételiség**, ami tudatos és több eszközt ötvöző módon valósul meg. Ilyenkor **a helyi tudás és a lakossági vélemények már ténylegesen beépülnek a stratégiai döntésekbe** is.

A mélysége mellett a kooperáció igen különböző formákat is ölthet. Sok együttműködés fókuszál kutatásra vagy adatgyűjtésre; van, hogy a szereplők pályázatok keretében dolgoznak együtt; és van, hogy a szemléletformálás, informálás a cél. Az alábbiakban szeretnénk néhány típust és eszközt bemutatni azok közül, amikkel az elmúlt évek munkái során személyesen, gyakorlatban is találkoztunk.

Tájékoztatás, szemléletformálás

Sok önkormányzat nagy hangsúlyt fektet a részletes informálásra, pl.: egy-egy folyamat elején már összeállítanak egy alapvető információs csomagot azzal a céllal, hogy a közösség értse és nyitottabban álljon a tervezett fejlesztésekhez. Más esetekben kifejezetten a szemléletformálást célozzák, például falufórumok vagy egy-egy témához kötődő lakossági tájékoztató alkalom keretében. Ilyenkor jellemzően az önkormányzat vezetése határozza meg az irányokat, a meghirdetett fórumok pedig elsősorban oktatási és szemléletformáló célt szolgálnak, nem a párbeszédre van a hangsúly.

Az **információátadás és szemléletformálás pedig nagyban hozzájárulhat ahhoz, hogy a helyi lakosság betekintést nyerjen** azokba a fontos döntésekbe, amelyek a mindennapjaikat befolyásolják, illetve a kívülről

bonyolultnak tűnő önkormányzati működésbe is belátást enged, így növelve a bizalmat. A jó példák között érdemes kiemelni a **főként társasházi képviselőknek szóló, önkormányzat által szervezett, szakértők bevonásával megvalósuló lakossági tájékoztató és szemléletformáló fórumokat** az energiaközösség témájában. Budapesti kerületekben már találkoztunk ilyen alkalmakkal, korábban például a III. kerületben szerveztek egy széleskörű egyeztető fórumot, idén pedig a XIV. kerület vágott bele EUCF projektjének keretében egy helyi közös képviselőknek szóló képzésbe. Ezek akár konkrét pilot projekteket is megalapozhatnak, amint a jogszabályi környezet bizonytalansága csökken.

Kutatás, adatgyűjtés

Egy másik fontos funkciója lehet a bevonásnak a lakosság véleményének megismerése. Az egyik gyakran használt, adatgyűjtést szolgáló részvételi technika a *lakossággal közösen megvalósított problématerképezés*. Ez az igen hasznos folyamat segít abban, hogy a valós, helyi tapasztalatok becsatornázódjanak az önkormányzati tervezésbe és a döntéshozók is megismerjék, hogy lakossági szemszögből milyen területek igénylik a legnagyobb figyelmet. Könnyen lehet persze, hogy ezek csak ráerősítenek az ismert problémákra, de feljöhhetnek eddig teljesen ismeretlen (vagy kevésbé jelentősnek gondolt) gócpontok is. A problémák gyűjtése megvalósulhat akár egy rövid kérdőíves felmérésen keresztül is, de **nagyon jó eszköz a térkép alapú gyűjtés, ami szemlélteti a felmerülő kérdések térbeli elhelyezkedését is**. Ajka önkormányzata például egy pályázata keretében egy több méteres molinót készített, egy földre leteríthető ortofotót, amin a lakosok sétálva nevezhették meg az általuk kedvelt, vagy épp valamilyen szempontból problémásnak ítélt települési helyszíneket. Jó példa az öröm-bánat térképezés gyakorlata, amikor egy-egy műhelymunka keretében egy-egy területet körbe járva, vagy akár egy nagyméretű nyomtatott ortofotón sétálva van lehetősége a résztvevő lakosságnak a problémás és a kedvelt területek megjelölésére.

A kutatási folyamat nem feltétlenül alapszintű bevonás, sőt, több jópélda létezik már arra, amikor komplex helyzetfeltáró munka valósul meg, ahol kombinálják a kvantitatív (pl.: kérdőíves adatgyűjtés) és kvalitatív (pl.: fókuszcsoporthat, műhelymunka) eszközöket. Egy bevonásközpontú önkormányzat működése során kérdőívek, közösségi tervezési alkalmak és egyéb részvételi eszközök segítségével rendszeresen **becsatornázza a helyi tudást és a lakossági véleményeket, amelyek ténylegesen beépülnek a stratégiai döntésekbe**. Pilisborosjenő önkormányzatával például egy komplex lakossági együttműködéssel megvalósuló SECAP-on dolgoztunk együtt, ahol a helyiek nem csak véleményüket mondhatták el, szakmai kompetenciákkal is bekapcsolódtak a stratégiaalkotásba. Ez a példa is rávilágít arra, hogy a közösségben sokszor olyan szakmai tudással rendelkező szereplők is jelen vannak, akik aktívan be tudnak kapcsolódni az önkormányzati munkába, akár önkéntes lakossági munkacsoportok formájában. Jópélda a hazánkban is egyre gyakoribbá váló *közösségi tervezési alkalmak* szervezése, amikor a résztvevők végigkísérhetik egy-egy fejlesztés fázisait, és lehetőség szerint úgy hozhatnak közösen döntést, hogy az adott témáról már kellő tudással is rendelkeznek.

Civil egyeztetés, kooperáció

Nem szabad kihagyni a korábban már említett informális egyeztetéseket sem. A polgármesterek és a képviselők gyakran, főleg kisebb településeken, közvetlen kapcsolatot is ápolnak a lakossággal (ha például a helyi piacon találkoznak és ügyeikről beszélgetnek). Sokszor aktívak helyi civil szervezetekben is, vagy legalábbis közvetlen kapcsolatban állnak azok vezetőivel. **Sokszor pont az informális kapcsolódások elősegítése járulhat hozzá a részvételiség erősítéséhez, például nagy segítség lehet, ha az önkormányzat közösségi terek teremtésével lehetőséget biztosít ezeknek a spontán találkozásoknak**. Kóspallagon például az elmúlt években nagy hangsúlyt fordítottak arra, hogy olyan jól használható, többfunkciós közösségi

terek jöjjenek létre, amik a helyi közösség számára is értékesek, alkalmasak helyi piacok és más rendezvények megtartására, de turisztikai szempontból is fontosak lehetnek, akár a településen áthaladó kéktúrázók számára is lehetőségeket biztosítanak.

A helyi civilekkel való informális egyeztetés nagyon jó alap lehet a későbbi, mélyebb bevonáshoz. Formalizálódva, például civil egyeztető fórum keretei között, már egy hosszútávú, mélyebb kooperációt jelenthet. Itt érdemes jó példaként megemlíteni a *helyi közösségek aktív, rendszeres támogatását*, az egyeztető fórum mellett akár egy civil pénzügyi alap létrehozásával. Több kerületben és településen is jellemző folyamat az ilyen jellegű, tematikus együttműködések kialakulása, ahol **az önkormányzat aktívan támaszkodik a helyi közösségekre és civil szervezetekre, miközben anyagi és intézményi támogatást nyújt számukra**. Kulturális területen például több ilyen példát is láthatunk, az egyik legismertebb talán a XI. kerületi Bartók-negyed fejlesztése, ahol számos különböző eszközzel, például kölcsönösen előnyös, nagyon kedvezményes helyiségbérlettel támogatja az önkormányzat a helyi kisvállalkozásokat, művészettel foglalkozó szervezeteket, illetve gyakran pályázatok keretében is együttműködik a kerületi civil szervezetekkel.

Elméleti háttér: demokratikus, decentralizált közösségek

Az energiarendszer sürgős átalakításra szorul: nem tartható a jelenlegi kapitalista logika alapján való működés, ami olyan intézkedésekkel (pl. rezsicsökkentés vagy az ETS-rendszer) próbál úrrá lenni a profitelvűség által okozott egyre súlyosabb környezeti hatásokon és a társadalmi igazságtalanságokon, amelyek látszólag nem képesek a feljükké támasztott igényeket beváltani. Az energiarendszernek ténylegesen a jelenlegi profitelvűség helyett a társadalmi szükségletek kielégítését kell biztosítania: **a villamos energiának valódi közszolgáltatássá kell válnia**.

A klímaválság élhető keretek között tartásához elengedhetetlen az áramszektor üvegházhatású gázkibocsátásának leállítása globálisan és hazánkban egyaránt. **A megújuló energiaforrásokra való átállás nemcsak lehetséges, hanem az egyetlen járható út.**

A tőkeintenzív és centralizált szénhidrogénekkal (földgáz, kőolaj) vagy atomenergiával szemben a megújulók megadják a lehetőséget a demokratikusabb formájú energiatermelésre. Ennek az az oka, hogy kisebb léptékben is gazdaságosan kiaknázhatók, így fizikailag közel hozhatóak a lakossághoz, a háztartásokhoz. Az energiaigények helyben történő kielégítése így szélesebb körben elérhetővé válhat, a kontrollt ezáltal a lakosok és a közösségek kezébe helyezve.

A napelemek árának radikális csökkenése például lehetővé teszi, hogy egyre többen ruházzanak be saját egységeikbe. Európai példák pedig bizonyítják, hogy a közösségi szélfarmok vagy a közösségi távhőrendszerek életképes üzleti modellt jelentenek. Az energiarendszerben így a *prosumerek*¹ már nem csupán fogyasztóként jelennek meg, hanem termelésük révén is, aktívan meghatározzák, kormányozzák azt a rendszert, amelynek részét képezik. **Magától értetődő tehát, hogy beleszólásuk is legyen annak működésébe.**

A közszolgáltatási szemlélet azt jelenti, hogy **az alapvető társadalmi szükségletek biztosítását közösségi szinten kell a kezünkbe venni.** Az egyre elterjedtebb *“commons”*² koncepció (ford. közjószág, közjavak) az élet számos területén ad keretet annak, hogy az emberek közösen tulajdonolják, használják és kezeljék erőforrásaikat. A közszolgáltatás ebben a szemléletben a résztvevőkkel aktív együttműködésben valósul meg.

¹ A prosumer magyar jogszabályi megfelelője a *“termelő-fogyasztó”, aki “olyan aktív felhasználó, aki megújuló energiaforrásból saját fogyasztásra termel villamos energiát, vagy a saját maga által megújuló energiaforrásból termelt villamos energiát tárol vagy értékesít”* (2007. évi LXXXVI. törvény a villamos energiáról 3. § 17c.).

² A „commons” (közjavak, közjószágok) olyan erőforrásokat és szolgáltatásokat jelöl, amelyeket egy közösség tagjai közösen használnak és kezelnek. A fogalom tág értelemben gyűjtőkategória, sokféle jószágtypust magába foglal (pl. tiszta közjavak, közös javak, klubjavak) (*Moss 2012 alapján Gyuris 2014*).

Mikroszinten az innovatív közösségi energia kezdeményezések úttörők lehetnek, egyfajta nyomást helyezve a jelenlegi, tarthatatlan rendszerre. Ezek felskálázásában pedig az önkormányzatok, akár mint horgonyintézmények tölthetnek be fontos szerepet. Mindemellett szükség van mezoszintű áramrendszerbeli változásokra, és az energetikán túlmutató makroszintű folyamatokra a tágabb társadalmi-gazdasági-technológiai környezetben. Ehhez azonban minden erővel segíteni kell a mikroszintű kezdeményezések létrejöttét, és lehetővé tenni azok felskálázását.